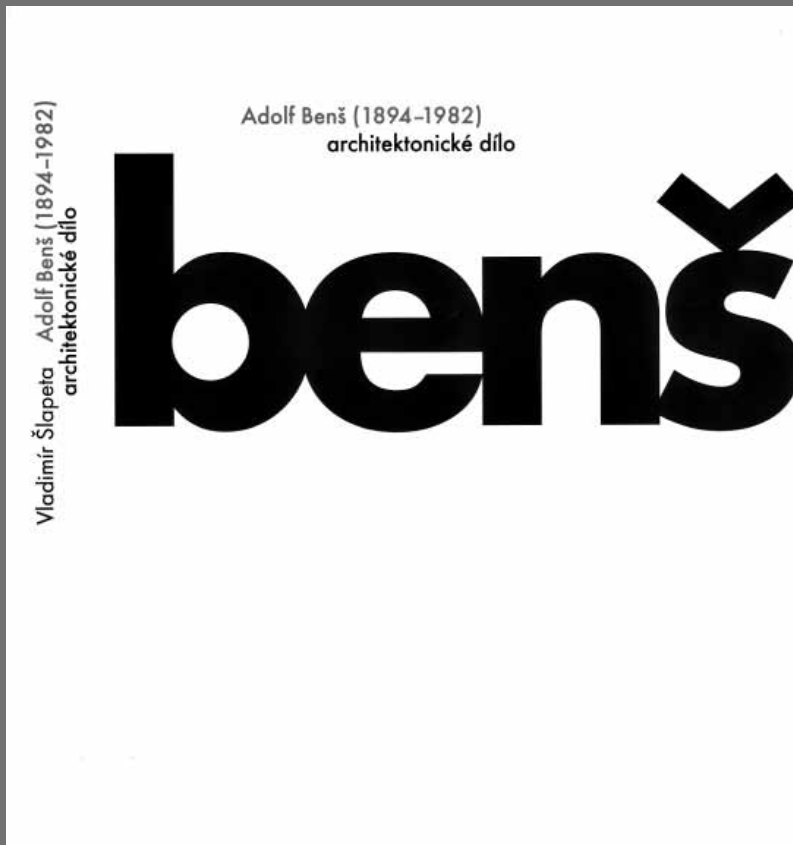

RECENZIA BOOK REVIEW

VLADIMÍR ŠLAPETA: ADOLF BENŠ
(1894 – 1982). ARCHITEKTONICÉ DÍLO
PRAHA, NADACE CHARTY 77 2014, 288 s.
ISBN 978-80-2605-727-7

VELKÝ PŘEDSTAVITEL ČESKÉ A SLOVENSKÉ MODERNY: ADOLF BENŠ (1894 – 1982) – ŽIVOT A DÍLO ARCHITEKTA, PEDAGOGA

Loni uplynulo 120 let od narození jednoho z nejméně významných představitelů české moderny Adolfa Benše (absolvent pražské techniky a akademie výtvarných umění, žák J. Kotěry, J. Gočára a O. Novotného; člen Devětsilu). Veřejnost a studenty architektury je spojován se dvěma nepřehlédnutelnými realizacemi – s kolosem administrativního paláce Elektrických podniků (s J. Křížem; Praha 1926 – 1935; „konstruktivistický tour de force“ – napíše J. K. Frampton; stavba později známá pod názvem Dopravní podniky) a elegantní věží ruzyňského letiště – spolu s terminálem patřila k nejpozoruhodnějším v Evropě (i po rozšíření a modernizaci letiště v šedesátých letech si terminál zachoval svoji funkčnost jako Terminál 3). Tyto velkolepé a invenčně obdivuhodné stavby patří k těm, do nichž byl petrifikován nový stát – Masarykova republika. Význam krátkého „zlatého věku“ české meziválečné architektury a osobnosti a díla Adolfa Benše stvrzuje úvod historika a teoretika architektury Kennetha Framptona! Napsat, že v osobě Adolfa Benše měla Masarykova republika architekta světového jména, není ani dnes na počátku 21. století nadsazená metafora.

V díle tohoto architekta dosáhla meziválečná avantgarda jednoho ze svých vrcholných výsledků. Rozsah jeho tvorby zahrnuje *rodinné domy, vily* (mj. kubizující Divišova vila v Praze-Troji, 1929 – 1930; třípatrová vila ing. Novotného v Bratislavě;), *sanatoria* (mj. návrh Plicního léčebného ústavu ve Starém Smokovci, 1930), *moderní školy* (mj. Hospodyňská škola v Mladé Boleslavi, 1926; škola ve Filakově – 1930, gymnázium v Ružomberku), *výstavní pavilony* (výstava v Lutychu v roce 1929), *dopravní stavby* – letiště (Ružín; projekt letiště v Košicích), mosty (mj. železobetonový s širokým rozponem v Lokti). To, co přesahuje v podrobném rozboru recenzi, můžeme shrnout takto: *Benšovy realizace a projekty charakterizuje přínosné, invenční řešení*

velkého tématu architektury a meziválečné moderny zvláště: řešení rovnováhy mezi technickým, výtvarným a ideovým („se vším co k tomu patří“ – píše A. Benš) řešením architektonického problému. „Přísné“, strohé technické řešení naplňující účel je vždy u Adolfa Benše prostoupeno ve svém výsledku elegancí – to nebylo málo ve třicátých letech a je to téma i pro současné architektky. Sňatek s Olgou Pivkovou (pracovala na československém velvyslanectví v Paříži), dále pravidelné pobyty na Slovensku, stejně jako projekty a realizace tohoto architekta – to vše poukazuje na podstatné propojení a doslova souznění se Adolfa Benše se Slovenskem (kontakty se spisovatelem Martinem Kukučínem; dcera Zora absolvovala bratislavskou školu architektury atd.). Jméno historika a zkušeného autora – historika architektury a i na mezinárodní scéně respektovaného znalce české avantgardy – Vladimíra Šlapety zaručuje faktografickou nasycenost monografie, vyčerpávající využití archivních materiálů, mapování etap života a díla, uvedení účasti na soutěžích (mj. na městskou galerii na Klárově, dále na Kampě). *Faktograficky nasycené studie Vladimíra Šlapety bezpečně uvádějí čtenáře k jednotlivým tématickým blokům.*

*Kniha přináší rozsáhlou a cennou dokumentaci – Benšovy texty (s. 149 – 254). Dnes těžko dostupné studie/recenze z periodik upoutají kvalitou (stejně jako Vladimírem Šlapetou zařazená Benšova zdůvodnění projektů!) – nepodlehly času, nadále promlouvají, mimo jiné – k stěžejním otázkám pražského urbanismu! Zde si může současná googlegeneration uvědomit jakou hloubku a kultivovanost měl předpočítačový věk. V osobnosti architekta Adolfa Benše se spojovala zásadovost, znalosti, nadhled – vidění souvislostí, skromnost a v neposlední řadě – noblesa! V soudobé české kultuře propadající do vulgárnosti jde o vlastnost, kterou bychom nyní těžko hledali. *Publikaci uzavírají* Vzpomínky na profesora Adolfa Benše, Životopisné údaje, Soupis publikovaných statí, Bibliografie, seznamy žáků, Soupis*

architektonického díla – přehled projektů a realizací (s. 282 – 286). Vzhledem k významu Adolfa Benše a reprezentativnosti recenzované publikace nemůže chybět pečlivě zpracované obsáhlé anglické resumé „Adolf Benš 1894 – 1982“.

Dějiny architektury nejsou seznamem osobností patřících na architektonický Olymp, ani „informatorem školy mateřské“ pro budoucí architektky, jsou především zprostředkováním zkušenosti, která sahá do dnešních dní! Ovšem za předpokladu, že umíme nejen načítat fakta (to zvládne lépe každý počítač), ale především zda zvládneme umění interpretace, čili osvojit si to, čím promlouvá dílo velkého architekta k dnešku. *Benšovo dílo, je-li správně studováno, se stává lekcí z neobyčejně rychlého teoretického osvojení, domyšlení a radikálního rozvinutí tehdy zcela nových principů* (teorie a projekty Le Corbusiera, Bauhausu) a jejich realizace. Velkoryse koncipovaná publikace (fyzické rozměry knihy: 24 x 30 cm 288 stran) je proto nejenom poctou velké osobnosti evropské architektury, ale neméně výzvou pro nastupující generace architektů.

Co říci na závěr? Respekt k velkým osobnostem patří k plnohodnotnému kulturnímu životu každého národa. Recenzovanou publikací se splácí dluh velké osobnosti. Nicméně: Kontinuita se v dějinách dosvědčuje i činy. Proto platí: „zlatý věk české architektury“, čili získání postavení na výsluní evropské architektury, které dosáhla meziválečná avantgarda mimo jiné právě v osobě Adolfa Benše, je nepochybně výzvou a úkolem pro nastupující generaci. K bibliografickému záznamu, který reprodukuje v záhlaví recenze, patří i údaj „Vydání knihy podpořili“ – zde najdeme jména Zora Benšová Harden a Philip Harden, Jaroslav Motyčka, Pavel a Jana Benšovi a jména žáků - frekventantů ateliéru prof. Benše na Vysoké škole uměleckoprůmyslové (1945 – 1965).

ONDŘEJ BENEŠ, OLDŘICH ŠEVČÍK